TROYA SAVAŞI VE İLYADA DESTANI

HOMEROS

TRUVA ATI:

"..Troya savaşının simgesi olan Truva atı, savaş bitmesi amacıyla şehre gizlice girmek için yapılan tahta attır. Odysessus'un fikri olan iş boş tahta at Troyalılara hediye gibi sunulur. Atın içine gizlenen askerlerden habersiz Troyalılar anıtı şehre taşır ve kutlamalara başlarlar. Akşam ise askerler dışarı çıkarak şehrin yağmalanmasına başlarlar. Truva atı tabiri o kadar yaygınlaşırki deyim olarakta kullanılmaya başlar.."

(İlyada Destanından)

-TARİH VE MİTOLOJİ SERİSİ-
(TROYA SAVAŞI VE İLYADA DESTANI)

Yazarı (Author): HOMEROS

Sayfa Düzeni ve Grafik Tasarım: (e-Kitap Projesi)

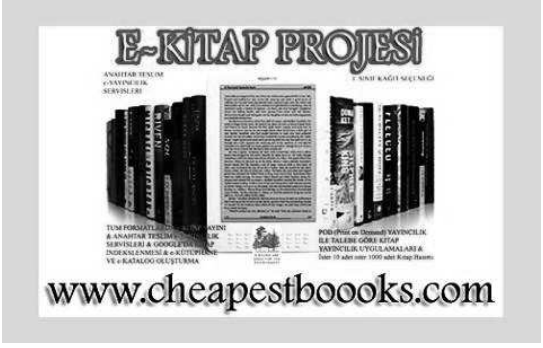
Kapak Tasarımı: E-KİTAP PROJESİ

E-Baskı ve yayına hazırlama (Publisher): ekitaprojesi.com

İstanbul - Nisan 2025

ISBN: 978-625-3871-48-2

İletişim ve İsteme Adresi:

www.ekitaprojesi.com

© Copyright: Bu çalışmanın tüm yayın hakları e-kitap projesine aittir. Tanıtım alıntıları dışında izinsiz çoğaltılması yasalarımıza göre suç sayılmaktadır. Böyle bir harekete kalkışmak yerine, bize sorarsanız uygar ve paylaşımcı dünya adına seviniriz..

* * *

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ……8

YAZARI HAKKINDA……10

BAŞLANGIÇ……15

ŞAN I………15

Başlangıç - Atışma - Ahilleus'un hakaret görmesi - Hryseis Hryse'de -Olymposta

ŞAN II………33

Rüya - İhtiyarlar Derneği - Umumi Dernek.

ŞAN III………47

Kavgadan once Paris'in meydan okuması - Helene hisarın üstünde -Antlaşma - Paris'in Menelas ile teke tek dövüşmesi - Paris ve Helene -Ahaylıların istekleri

ŞAN IV………61

Tanrılar arasında - Antlaşmaya ihanet - Agamemnon ordusunu teftiş ediyor - İlk kavgalar

ŞAN V………76

Diomedes'in kahramanlıkları - Pandaros'un sonu - Afrodite'nin yaralanması - Apollon, Diomedes'i durdurur - Troyalıların karşı saldırışı - Sarpedon ve Tlepolem - Here ile Athene'nin araya girmesi - Ares'in yaralanması

ŞAN VI………..101

Kavga devam ediyor - Hektor, cepheyi terkediyor - Glaukos ile Diomedes - Hektor ile Hekübe - Hekübe, Athene'nin tapınağında - Hektor ile Paris - Hektor ile Andromak - Hektor'un ve Paris'in cepheye dönüşü

ŞAN VII………116

Hektor'un teklifi - Hektor ile Ayas'ın dövüşmesi - Pazarlıklar – Mütareke, hisarın yapılması

ŞAN VIII………130

Tanrıların araya girmesi kaldırılıyor - Ahaylıların bozgunu - Here'nin boşuna öfkelenmesi –

Ahaylıların karşı saldırışı – Ahaylıların yenilmesi - Here ile Athene'nin heyecana gelmesi - Zeus, Troyalılara yardımda bulunmağa karar veriyor - Gecenin Troyalıları durdurması

ŞAN IX………146

Ahaylıların gece toplantısı - Agamemnon'un teklif ettiği hediyeler -Elçilerin Ahilleus'a gitmesi - Odysseus'un nutku - Ahilleus'un cevabı -Feniks'in nutku - Son karışıklıklar - Elçilerin dönüşü

ŞAN X………165

Ahay Hanlarının uyanıp dernek kurması - Ön saflarda toplanan dernek -Diomedes'le Odysseus keşifte - Dolon, Troyalıların gözcüsü - Dolon'un yakalanıp öldürülmesi - Rhesos'un kampında - Kahramanların Ahaylıların kampına dönüşü

ŞAN XI………182

İki ordu yeniden kavgaya hazırlanıyor - Agamemnon'un kahramanlıkları - Yaralanan Agamemnon cepheden ayrılıyor - Hektor, Troyalıları kavgaya sürüyor - Odysseus ile Diomedes, Troyalıları geri atıyorlar -Diomedes yaralı, Odysseus tehlikede - Ayas, durumu düzeltiyor -Hektor'un başarılı saldırışı - Ahilleus, Patroklos'u Nestor'un yanına gönderiyor - Nestor'un söyledikleri

ŞAN XII………202

Ahay hisarının gelecekte yok olması - Troyalılar hisarı yıkmaya hazırlanıyorlar – Asios, Lapithler'le çarpışıyor - Hektor, Polydamas'ı dinlemek istemiyor - İki Ayas müdafaayı canlandırdılar -

Sarpedon hisar hücumunda - Troyalılar, hisarı alıyorlar

ŞAN XIII………214

Poseidon, Ahaylılara yardım ediyor - Ahaylıların savunması - İdomene'nin kahramanlıkları - Deifobos ile Ene'nin araya girmesi - Antilohes'un kahramanlıkları - Menelas'ın kahramanlıkları - Ayas'ların gösterdiği mukavemet - Hektor yeni bir saldırış hazırlıyor

ŞAN XIV………235

Ahaylı başları bozgun önünde - Poseidon, Ahaylıları dayanmağa davet ediyor - Here'nin Zeus'u uyutmağa hazırlığı - Zeus, Here'nin kollarında uyur - Poseidon, Ahaylıları dayanmağa çağırıyor

- Hektor'un yaralanması - Troyalılar geriye atılıyorlar

ŞAN XV………249

Zeus'un uyanıp öfkelenmesi - Tanrılar uslandırılıyor - Zeus'un Troyalılara yardım etmesi -

Hektor yine kavga meydanında - Ahaylılar hisarlarının arkasına sürülüyor - Gemilerin yanında geçen kavga - Troyalıların gemilere son hücumu

ŞAN XVI………267

Ahilleus, Patroklos'un yardıma gitmesine izin veriyor - Hektor gemileri ateşe verir -

Patroklos ile Myrmidonlar kavgaya hazırlanıyorlar - Patroklos'un kahramanlıkları - Sarpedon'un cesedi etrafında kavga - Patroklos Troyalıları kovalıyor - Patroklos'un ölümü

ŞAN XVII………286

Menelas, Patroklos'un cesedi için savaşıyor - Patroklos'un silâhlarını alan Hektor, cesedini götüremiyor - Hektor'un üstünde Ahilleus'un silâhları, kavgaya dönüyor - Patroklos'un cesedi etrafında kavga -Ahilleus'un atları matem tutuyor - Antilohos'un Ahilleus'a gönderilmesi -Ahaylılar Patroklos'un cesedini aldılar

ŞAN XVIII………305

Ahilleus, Patroklos'un ölümünü öğrenir - Thetis, oğlunu teselli etmeğe geliyor - Ahilleus bir nâra ile Troyalıları panik içine atattı - Troyalıların derneği - Ahilleus, Patroklos'un cesedi üzerinde ağlıyor - Thetis, Hefaestos'un yanında - Hefaestos, Ahilleus'un silâhlarını hazırlıyor

ŞAN XIX………319

Ahilleus, Hefaestos'un silâhlarını alıyor - Ahilleus ile Agamemnon'un barışması - Breis'le Ahilleus, Patroklos'un başında ağlıyorlar - Ahilleus yeni zırhlarını takınıyor - Ahilleus'un atı ona önceden ölümünü haber veriyor

ŞAN XX………330

Tanrılara, karışmak hürriyeti geri veriliyor - Ahilleus ile Ene arasında savaş - Ahilleus'un kahramanlıkları

ŞAN XXI………..343

Ahilleus, Skamandros çayı kenarında - Ahilleus ile Lykaon - Skamandros'un öfkelenmesi -

ŞAN XXII………...358

Ateşle suyun savaşması - Tanrılarda kavga - Ahilleus Troya önünde -Priam ile Hekübe, Hektor'a yalvarıyorlar - Hektor'un kararsızlıkları -Kovalamaca - Athene'nin araya girmesi - Dövüş - Hektor'un ölümü -Troya'da matem

ŞAN XXIII………...372

Ahilleus'un matemi - Patroklos'un cenaze töreni - Yarışlar - Yumruk yarışında – Güreş sınaşmasında - Yaya koşusu - Savaş - Disk atışı -Yayla ok atışı - Mızrak fırlatışı

ŞAN XXIV………..391

Ahilleus, Hektor'un cesedine hakaret ediyor - Tanrılar derneği - Ahilleus'a ve Priam'a tanrıların emri ulaşıyor - Priam yola çıkmağa hazırlanıyor - Priam, Ahaylıların kampında - Priam, Ahilleus'un yanında - Priam'ın Troyaya dönüşü –

KÜÇÜK MİTOLOJİK SÖZLÜK……406

(ÖNSÖZ)
İLYADA DESTANI

Eski Yunan'da, şair Homeros'un yazdığı varsayılan büyük bir destandır. Bir başka Homeros destanı olan Odeysseia ile birlikte, batı edebiyatının en eski örneği ve tüm zamanların en güzel şiirlerinden sayılır.Hem İlyada hem de Oysseisa, Truva Savaşı ve bu savaşta yer alan insanlarla ilgili söylenceleri dile getiren, koşukla yazılmış destanlardır. Tarihçiler Yunanistan'tandaki Akhalar ile Batı Anadolu'da yaşamış olan Truvalılar arasındaki bu savaşın yaklaşık İ.Ö. 1199'da geçtiği görüşündedir. Akhalar'ın Truva'yı kuşatmalarının ise 10 yıl sürdüğü sanılmaktadır. Bu konuda o kadar çok öykü ve söylence vardır ki, hangisinin gerçek hangisinin uydurma olduğunu bilme olanağı yoktur.

Yunanca'da Truva'nın bir adının da İlios olmasından dolayı Homeros'un destanı İlyada adını aldı. Homeros, yaşadığı dönemde herkesin bu öyküyü bildiğini düşünerek, Truva kuşatmasını baştan sona anlatmaz ;savaşın 10.yılında sadece dört gün içinde geçen olayları anlatır. Savaş neredeyse bitmek üzeredir. Truva efsanesinin bu bölümü " Aşil'in Öfkesi " olarak bilinir.

İlyada'nın Öyküsü

Kral Agamemnon, Truva Savaşı sırasında Akhalar'ın başkomutanıydı. Kralın en yiğit ve başına buyruk savaşçısı olan Aşil, kimseye boyun eğmeden, kendi bildiğince hareket ediyordu. Aşil'in savaşta kaçırdığı Briseis adında Truvalı bir kız yüzünden Aşil ile Agamemnon arasında anlaşmazlık çıktı. Tutsağı olan bir kızı babasına geri vermeye razı olan Agamemnon, onun yerine Aşil'in sevdiği Briseis'i istiyordu. Agamemnon'a boyun eğmek zorunda kalan Aşil, kızı ona verdi. Ne var ki, hırsını alamayarak savaştan çekildi. Agamemnon'u cezalandırması için, deniz tanrıçası olan annesi Thetis'i çağırdı. Thetis, tanrıların kralı Zeus'tan yardım istedi. Böylece çok geçmeden yalnızca Aşil ve Agamemnon değil, tanrı ve tanrıçalarda kavgaya karıştı. Tanrıların işe karışması Yunan askerlerini telaşlandırdı. Aga-

memnon, gördüğü bir düşe aldanarak, ordusuna artık Yunanistan'a dönüleceğini bildirdi. Askerlerin Truva'yı ele geçirmeden dönmek istemeyeceklerini sanarken, onların gitmeye can attıklarını görmek onu düş kırıklığına uğrattı. Yunanlı komutanlar orduyu yeniden savaş düzenine sokmakta güçlük çektiler. Bütün bu olaylar Yunan ordusunun savaş gücünü ve birliğini zayıflatmıştı. İki ordu arasında savaş yeniden başlarken, Paris'in kardeşi Hektor, savaşın nedeni Paris'in Sparta Kralı Menelaos'un karısı Helen 'i kaçırması olduğuna göre, anlaşmazlığın Paris ile Menelaos arasında dövüşle çözümlenmesini önerdi. Bu dövüşte tam Paris yenilecekken, annesi olan tanrıça Afrodit onu son anda kaçırarak kurtardı. Böylece ordular arasında bir kez daha savaş başladı.

YAZARI HAKKINDA

HOMEROS

M.Ö. 8. yüzyılda İzmir'de veya Sakız Adası'nda yaşadığı sanılan Homeros, Yunan duygu ve düşüncesinin ilk ürünleri olan İlyada ve Odysseia adlı destanların derleyicisidir. Troya Savaşı'na ilişkin söylenceleri toplayan İlyada'da, eski Yunanlıların gelenek ve görenekleri, dini ve felsefi inançları ve Çanakkale'nin tarihi coğrafyası hakkında önemli bilgiler vardır.

Konusu, kuruluşu ve anlatım yöntemleri bakımından İlyada'dan farklı olan Odysseia'da ise Troya'nın yıkılışından sonra, yurdu İthake'ye dönmek üzere yola çıkan Akha önderlerinden Odysseus'un 10 yıl süren yolculuğu sırasında başından geçen olaylar anlatılır. Bu destanda da aynı türden bilgilere rastlamak mümkündür.

M.Ö. 4. yüzyılda Atina'da yazıya aktarılan Homeros Destanlarındaki dini anlayış, Atinalılar tarafından aynen benimsenmiş ve İlyada ve Odysseia, Yunan eğitiminin temeline yerleştirilmiştir. Bunların Yunan toplumundaki işlevi, M.Ö. 4. yüzyılda Platon'un Devleti'nde eleştirilinceye dek hiç sorgulanmamıştır.

HARİTALAR

Delphi
Eretria
GREECE
Patrae
Aegeira
Athens
Dionysus
Herodes Atticus
Peloponnesus
Elis
Sicyon
Corinth
Isthmia
Orchomenus
Thoricus
Mantinea
Argos
Epidaurus
Megalopolis
Ionian Sea
Messene
Sparta
Gythium
Mediterranean Sea

Antik çağda ilyada ve Troya ülkesi haritası

Günümüzde, yapılan arkeolojik kazılarla ortaya çıkartılan Antik Truva kentinin haritası ve kalıntılarının olduğu bölgeler.

BAŞLANGIÇ

Hektor'un cenaze töreni;

ŞAN: I

GİRİŞ

Söyle bize. tanrıça, Peleoğlu Ahilleus'un uğursuz öfkesini ki, Ahaylılara sayısız acılar getirdi, nice kahramanların ruhlarını Hades'e attı, özlerini kurtlara kuşlara yem etti böylece Zeus'un iradesi yerine gelmiş oluyordu. En önce o atışmadan başla ki, budunlar hanı Atreoğlu ile tanrısal Ahilleus'un arasını açtı.

Acaba hangi tanrı onları böyle birbiriyle kavgaya tutuşturmuştu?

— Leto ile Zeus'un oğlu! işte bu tanrı krala darılarak ordunun içine zalim hastalığı getirmişti, o yüzden adamlar sürü sürü kırılıyordu; çünkü Atreoğlu tanrının duacısına, Hryses'e hakaret etmişti.

Hryses, Ahaylıların tez yürüyüşlü gemilerinin yanına gelmiş, kızını cariyelikten kurtarmak için çok kıymetli kurtulmalıklar getirmişti;

elinde, altın asanın üstünde de okçu Apollon tanrının tacını tutuyordu.

Bütün Ahaylılara, en çok budunlar hanları iki Atreoğlu'na yalvarıyordu:

— Atreoğulları ve güzel dolaklı bütün Ahaylılar, Olympos dağında konakları olan tanrılar size kısmet etsin Priam'ın şehrini talan edesiniz; ve hepiniz sağ esen memleketlerinize dönesiniz; benim de kızımı, şu kurtulmalıkları kabul ederek serbest bırakın, Zeusoğlu Okçu Apollon'u hoşnut edin.

Böyle demesi üzerine bütün Ahaylılar yüksek sesle bağrıştılar:

— Duacıya saygı gösterilsin! Kıymetli, parlak kurtulmalıklar da kabul edilsin!

Ama bu, Atreoğlu Agamemnon'un hiç hoşuna gitmedi. Han, ihtiyarı sert sözlerle gönlünü kırarak kovdu:

— Bak bana ihtiyar, seni daha koca karınlı gemilerin yanında dolaşırken yakalamıyayım, ne bugün, ne de başka bir gün, sakın ha, yoksa elindeki asa, ne tanrının tacı bir işine yaramıyacak! Kızını serbest bırakacak değilim; ihtiyarlayıncaya kadar o, memleketinden uzak, Argos'ta, benim sarayımda kalacak; bez tezgâhının başında mekik dokuyacak, istediğim zaman da yatağıma, koşacak! Haydi, beni fazla sinirlendirme, buradan sağ esen ayrılmak istiyorsan.

Böyle dedi. İhtiyar bu sert sözlerden korkarak boyun eğdi; sesini çıkarmadan, çok çağlayıştı denizin kumsalı boyunca yürüdü. Epey uzaklaşıp yalnız kalınca. Leto'nun doğurduğu Apollon hana yalvardı:

— Kulak ver bana, gümüş yaylı tanrı! Hryses'yle tanrısal Killa'yı koruyan, Tenedos'ta hükmünü süren Tanrı! Eğer vaktiyle seni hoşnut eden bir tapınak dikmişsem, senin için yağlı boğa ve keçi butları yakmışsam. dileğimi yerine getir: Oklarında, gözyaşlarının öcünü Danaoslular dan al!

Böyle deyip duasını kesti. Foebos Apollon da duasını kabul ederek Olympos dağının tepelerinden, gönlü dargın, indi; omuzlarında yayı ile ucu iyice kapalı okluğunu taşıyordu. Öfkeli tanrının omuzlarında oklar çın çın öterken, kendi de gece gibi süzülüp

gidiyordu. Sonra gemilerin ötesinde oturdu, ondan sonra da oklarını atmağa koyuldu. Gümüş yaydan korkunç sesler yayılıyordu. Önce katırlara ve çabuk koşan köpeklere saldırdı. Ondan sonra ordugâhı nişan alıp sivri uçlu oklar atıyordu; öbür yandan ölüleri yakan yüzlerce ateş öbekleri, durmadan alev alev yanıyordu.

ATIŞMA

Dokuz gün boyunca tanrının mermileri ordunun her yanına yağmıştı. Onuncu gün Ahilleus halkı, meclise, derneğe çağırdı. Aklına bu ilhamı beyaz kollu tanrıça Here getirmişti: Danaosluların böyle helak olduklarını görmekten bu tanrıça kaygılanmıştı.

Halk toplanıp Dernek kurulduktan sonra, ayağına çabuk Ahilleus kalkıp konuştu:

— Atreoğlu, sanıyorum ki, dönüp dolaşıp, hedefimizden uzak, geri gitmek zorunda kalacağız, bu da eğer ölümden kurtulabilirsek; bir yandan savaş, öbür yandan veba, az zamanda Ahaylıların işini bitirecek! Haydin bir kâhine veya bir duacıya başvuralım, hiç olmazsa gördüğü düşlerden hükümler çıkaran birini çağıralım, çünkü düş de Zeus'tan gelir. Bize o bildirsin, Foebos Apollon'u bu derece öfkelendiren nedir? Yerine getirilmemiş bir adaktan mı, bir yüzlük kurbanın ihmal edilmesinden mi şikâyeti anlıyalım. Tokluların, lekesiz oğlakların iç yağından tütsülerle bakalım üstümüzden bu korkunç musibeti uzaklaştırmağa razı olur mu?

Böyle deyip yerine oturdu. Bunun üzerine Thestoroğlu Kalhas ayağa kalktı bütün kâhinlerin en kuvvetlisidir o: Şimdiki zamanı, geleceği ve geçmişi bilir; kâhinlik ona Foebos Apollon'dan vergidir; Ahaylıların gemilerine İlion'a kadar, yüksek kâhinliğiyle kılavuzluk eden o'dur. Şimdi de uslu akıllı bir dille söz isteyerek konuştu:

Zeus'un sevgilisi Ahilleus, istiyorsun ki, burada, uzağa ok atan Apollon Han'ın öfkesini açıklıyayım. Peki, konuşmak isterim; ama iyi anla beni: Önce yemin et ki, koruyucum olacaksın, dilinle ve kolunla. Çünkü öyle sanıyorum ki, bir eri sinirlendirebilirim. Argoslular içinde öyle bir eri ki, bütün Ahaylılar ona boyun eğerler. Bir Han güçte

kuvvetle üstündür, aşağı sınıftan birine hırslanırsa... Bir gün için belki hırsını hazmeder, ama içinde kin tutar, er geç öcünü alacağı zamanı bekler. Sen şimdi düşün de söyle: Canımı sana emanet edebilir miyim?

Ayağına çabuk Ahilleus hemen cevap vererek şöyle dedi:

— İçine güven gelsin, bildiğini bütün gerçekliğiyle söyle: Tanrıların takdiri nedir? Hayır, Kalhas!

Danaoslulara iyilik dileyen dualarını dinliyecek, Zeus'un sevgilisi Apollon aşkına, hayır! Ben yaşadıkça, bu dünyada gözlerimi yummadıkça, kimse koca karınlı gemilerimiz yanında, sana ağır elini kaldıramıyacak; bütün Danaoslular arasında kimse: Agamemnon'un da ismini söyliyebilirsin; o ki, bugün şu ordugâh içinde herkesten üstün olduğunu söylemekle övünmekte!

O zaman içine güven gelen kusursuz kâhin Kalhas konuştu,

— Yerine getirilmemiş bir adak, bir yüzlük kurban için değildir tanrının şikâyeti. O duacısına Agamemnon hakaret ettiği için, kızına hürriyetini vermediği, kurtulmalıkları kabul etmediği için şikâyetçidir. İşte bunun içindir ki, Okçu, size fenalıklar veriyor, daha da verecek: Danaosluların üstünden musibeti kaldırmıyacak, babasına güzel gözlü sevgili kızını, pazarlıksız, kurtulmalıksız, teslim etmedikçe, Hryses'ye yüzlük kurban götürmedikçe. Ancak bu şartlarla tanrıyı yumuşatıp gönlünü razı edebileceğiz.

Deyip yerine oturdu. Bunun üzerine kahraman Atreoğlu, güçlü kuvvetli Agamemnon Han ayağa kalktı. Kan başına sıçramış, içi kapkara bir öfke ile kabarmış, gözleri kıvılcımlar saçan ateş kesilmiş.

En önce Kalhas'a kin dolu bir bakış çevirerek şöyle dedi:

— Musibetler kâhini, ömründe benim de hoşuma gidecek tek bir şey söylemiş değilsin. Her fırsatta bütün gönlünle felâket haberleri vermekten zevk alıyorsun. Hayırlı bir haber hiç bir zaman getirmezsin, şimdi de Danaosluların karşısına geçip tanrılar adına konuştun; Okçu musibetler yağdırıyorsa, bunun kurtulmalıkları reddedip kızı Hryseis'i serbest bırakmak istemediğimden olduğunu söyledin. Evet, o, kızı yanımda tutmayı çok arzu ediyorum, onu

nikâhlı karım Klytemnester'den üstün tutarım; çünkü, hiç bir şeyde —boyda bosta, salınışta, endamda, akılda, yordamda— ondan aşağı değildir. Böyle olmakla beraber, başka çare yoksa, onu babasına vermeğe razı olurum, budunu mahvolmaktan kurtarmağı elbette isterim. Fakat, o halde gecikmeden, bana başka bir şeref payı hazırlayın, Argoslular arasında ganimetten pay almamış bir ben olmıyayım; çünkü bu, pek uygunsuz düşer.

Ona, hemen çevik ayaklı Ahilleus cevap verdi:

— Ünlü Atreoğlu, mala doymazlıktan yana eşin yoktur. Sana ulu gönüllü Ahaylılar nasıl ve nereden öyle bir şeref payı bulup verebilirler? Bir tarafa ayrılmış, müşterek, ihtiyat hazinemizin bulunduğunu ben bilmiyorum. Yağma ettiğimiz şehirlerden alınmış bütün ganimetler paylaşılmıştır.

Halkın ellerindeki ganimet paylarını geri getirip bir araya yığmasına ve yeniden paylaşmasına yakışık alacak bir yol yoktur. Sen şimdi bu kızı tanrıya sun, biz Ahaylılar, bunun üç kat, dört kat daha kıymetli ödülünü sana sağlarız, eğer bir gün Zeus kısmet eder de surları sağlam Troya şehrini alıp yağma edebilirsek.

Buna da Agamemnon Han şöyle cevap verdi:

— Hayır, hayır! Ne derece alp, ne derece yiğit olursan ol, benden maksadını gizlemeğe çalışma, tanrı benzeri Ahilleus! Beni inandıramaz, kandıramazsın. Sen kendi şeref payını saklarken, bana payıma düşen kızı feda etmeği nasıl öğütlersin? Bana ulu gönüllü Ahaylılar arzuma göre ve elimden gidenin değerinde bir başkasını verirlerse olsun! Eğer böyle bir karşılık vermek istenilmezse, ben kendim gidip seninkini ve Ayas'ın ya da Odysseus'ün şeref payını alır, götürürüm. Ondan sonra hırslanıp kudurulacaksa, umursamam. Ama bunları sonra düşünürüz. Şimdi ise hemen tanrısal denize bir kara tekne indirelim; içine seçkin bir kürekçi takımı yerleştirelim; sonra bir yüzlük kurban yükliyelim; güzel Hryseis'i de bindirelim; nihayet Dernek'te oy sahibi olanlardan biri, Ayas, İdomene, ya tanrısal Odysseus, ya da sen, Peleoğlu —erlerin en müthişi— seçilerek seferin başına getirilsin, uzağa ok atan tanrıyı yumuşatacak töreni yerine getirsin.

Ona ayağına çabuk Ahilleus alttan, kin dolu bir bakış fırlatarak şöyle dedi:

— Ah, gidi sıkılmaz adam, kazançtan başka bir şey düşünemiyorsun! Nasıl istersin ki, bir Ahaylı seve seve emirlerine boyun eğsin, gönderdiğin yola gitsin veya düşmanlarla vuruşmağa koşsun? Ben çünkü savaşçı Troyalıların bir suçu için, buraya, onlarla dövüşmeğe gelmiş değilim. Onlar bana hiç bir şey yapmamışlardır. Hiç bir zaman sığırlarımı veya atlarımı, kısraklarımı gaspetmemişler, hiç bir zaman bizim bitek ve besleyici Ftia topraklarının hasatlarını yağma etmemişlerdir. Bizimle onlar arasında pek çok gölgeli dağlar ve yankılanan denizler var. Ama biz senin, sıkılmaz adam, senin arkandan geldik; köpek suratlı size, sana ve Menelas'a, Troyalıları yenerek ganimetler, ödüller kazandırmak için buralara sürüklendik. Sen bu menfaatleri hiçe sayıyor, aklına bile getirmiyorsun.

Şimdi de bir başına gelip beni, elimden şeref payımı almakla tehdit ediyorsun. Bu şeref payını kazanmak için ben bunca emekler verdim, onu bana Ahaylı çocuklar lâyık görmüşlerdi. Ahaylılar her ne vakit bir Troya şehri yağma etmişlerse, benim payım hiçbir zaman seninkine eşit olmamıştır. En şiddetli savaşlarda, en önemli işi benim kollarım görür, ama paylaşmada en büyük pay sana verilir; benim gemilerime getirebildiğim ganimetler, savaşlarda çektiğim zahmetlere göre, çok azdır. Bu sefer artık kalkıp Ftia'ya dönüyorum; evet, koca karınlı gemilerimle çıkıp gitmek yüz kere daha kârlı olur.

Artık aklıma sığdıramıyorum; burada durup sana mal, servet kazanmağa çalışayım da, aşağılanmaktan başka bir karşılık görmiyeyim!

Ona, bunun üzerine, budunlar başı Agamemnon Han şöyle cevap verdi:

— Çek, git öyleyse; madem ki gönlün böyle arzu ediyor, ben sana yanımda kal diye yalvaracak değilim. Bana saygı ve yardım göstermeğe hazır çok insan var, hepsinin başında ise akıllı, tedbirli Zeus gelir. Benim gözümde sen Zeus'tan gelen Hanların en sevimsizi, en iğrencisin. Sen yalnız anlaşmazlık çıkarmaktan, kavgadan, savaştan hoşlanırsın. Çok güçlü kuvvetli olabilirsin, bu gücü kuvveti

sana veren bir tanrıdır. Kalk, yurduna git, gemilerinle, adamlarınla; Mrymidon'larının üstünde hanlık sür; seni ben hiç umursamam, kininden de pervam yok. Benim de başka türlü tehditlerim var: Foebos Apollon, Hryseis'in elimden çıkmasına sebep oluyorsa, onu adamlarımla gemiye bindirerek yollamak zorunda kalıyorsam, buna karşılık ben de kendim gidip senin barakandan güzel Briseis'i senin şeref payını, alıp götüreceğim, benim senden ne kadar kudretli olduğumu anlıyasın, başkaları da artık akranım imiş gibi karşıma çıkıp öyle bir ağız kullanmağa cesaret etmesin!

Böyle dedi.

Peleoğlu'nu kaygı aldı, erkek göğsünün içinde, yüreği iki düşünce arasında kaldı: Kalçasından aşağı sarkmakta olan sivri kılıcı çekip bir vuruşta Atreoğlunu öldürsün, meclise son versin mi? Yoksa, hırsını yenip içini sâkinleştirsin mi?

Aklıyla ve gönlüyle bunları düşünür ve eli kılıcını kınından çekmek üzere iken gökten tanrıça Athene çıkageldi, onu beyaz kollu Here, her ikisini yürekten sevip koruyan tanrıça, koşturmuştu.

Peleoğlunun arkasında durdu, eliyle sansın saçlarına dokundu. Tanrıçayı yalnız o görmüştü, şaşkınlık içinde Athene'yi tanıyan Ahilleus'ün gözlerinde korkunç bir ışık parladı. Çakır gözlü tanrıça, ona Here'nin arzusunu bildirerek kanatlı sözler söyledi:

— Çekişmeye son ver, elin kılıcını çekmesin; sözlerle istediğini söyliyerek onu aşağıla; bu kadarla yetin!

Tanrıça, Olympos dağına uçup giderken, Peleoğlu, Atreoğluna şöyle karşılık verdi:

— Şarap küpü, köpek gözlü, geyik yürekli! Hiçbir zaman cebellenip askerinle beraber savaşa girmek cesaretini göstermiş değilsin; hiçbir zaman seçkin Ahaylılarla bir pusuya gitmek zahmetine katlanmış değilsin! Ahaylıların geniş ordugâhından hiç kımıldamadan, gelen armağanlara konmak ve yüzüne karşı konuşanların elinden hediyelerini kapmak sana daha kolay geliyor. Fakat sana açık açık söylüyor, büyük bir and da içiyorum: Şu asa tanık olsun! Hiçbir zaman artık yapraklanmıyacak ve budaklanmıyacak. dağ başındaki ağacından kesildikten sonra artık çiçek açmıyacak olan bu asa hakkı

için! Şimdi adaleti yerine getiren, Zeus adına hukuku sağlıyan Ahaya evlâtlarının elinde bulunan şu asa hakkı için! İşte bu, sana en büyük and olsun! Bir gün gelecek, bütün Ahaylıların oğulları Ahilleus'un eksikliğini kendi içlerinde duyacaklar; o zaman sen, acıdan yüreğin parçalanmış, Ahaylıların en yiğidine saygı göstermemiş olduğuna yanacaksın.

Peleoğlu böyle dedi ve altın çivilerle süslenmiş asayı yere atarak oturdu. Atreoğlu ise öbür yanda hırsından çılgına dönmüştü.

İşte bu anda Nestor, tatlı dilli Pylos'un yankılı hatibi Nestor ayağa kalktı. Ağzından baldan tatlı sözler akacaktı. Kendisiyle beraber tanrısal Pylos'ta doğup büyüyen iki nesil görmüştü; şimdi, üçüncü nesil üzerine hüküm sürüyordu. Akıllı bir düşünüş içinde söz alarak konuştu:

— Vah, vah! Ahay memleketine ne büyük felâket geliyor! Priam'la oğulları için ne büyük sevinç!

Danaosluların, Dernekte ve savaşta, en ileri gelenleri arasında görünmekte olan şu çekişmeyi öğrenseler, bütün Troyalılar ne kadar sevinirler! Beni dinleyin, yaşça ikinizden de büyüğüm. Ben bizden daha cesur, daha alp adamlarla yatıp kalkmışım, beni hiçbir zaman küçük görmemişlerdir. Öyle insanlara bir kere daha rastlamadım, belki de bundan sonra onlar gibileri hiç görmiyeceğim: Prithoos gibi, ya halkın çobanı Dryas gibi, Kenea, Eksadion tanrıyken Polyfemos, Egeoğlu Theze gibi ölümsüzlere benzererler!

Onlar güçlü kuvvetli insanlardı, yeryüzünde yetişmiş bütün insanlar arasında çok güçlü kuvvetliydiler, en güçlü kuvvetlilerle ve dağ canavarlarıyla savaşırlardı, onları kırmış geçirmişlerdi.

Beni yanlarına çağırmışlardı; onlara ulaşmak için şu uzaklardaki Pylos'tan ayrılmıştım; ben kendi hesabıma savaşırdım. Aa! Şimdi onlara karşı bu dünyanın ölümlü insanlarından kimseler savaşamıyacaktı. İşte bu insanlar benim öğütlerime kulak verir, sözümü dinlerlerdi. Hadi, siz de dinleyin, dinleyen doğru yolu tutmuş olur.

Sen Atreoğlu ne kadar cesur, ne kadar alp da olsan, ondan kızı almaktan vazgeç. O kızı ona, şeref payı olarak bütün Ahaylılar topluluğu vermişti, kızı onda bırak.

Sen de Peleoğlu, bir Hanın karşısına gelip, yüzyüze atışmakta ısrar etme; şanını Zeus'tan alan asa sahibi bir Hanın şerefçe yeri üstündür. Sen de çok güçlü kuvvetlisin, çünkü senin anan bir tanrıçadır; ama o daha kudretlidir, çünkü daha büyük bir topluluk üzerine hüküm sürer.

Sen Atreoğlu, hırsını tut. Yalvarırım sana, hırslanışın: yatıştır, Ahilleus'a saygı göster: Ahaylıların, şu zalim savaşta, ondan daha sağlam kaleleri yoktur.

Agamemnon Han cevap vererek şöyle dedi:

— Evet, bütün bu söylediklerini, ihtiyar, tam gereğince söyledin. Ama bu adam herkesin üstünde olmak istiyor, herkesin efendisi, herkesin şahı olmak, herkese emirler vermek dâvasında; fakat buna boyun eğmiyecek birini biliyorum, sanırım. Daima var olan ve var olacak tanrılar onu iyi bir savaşçı yapmışlarsa, ona bunun için hep küfürlerle konuşmak yetkisini de mi verdiler?

Buna karşı hemen sözü alan Ahilleus şöyle dedi:

Bana gerçekten korkak ve hiç değersiz derlerdi, eğer senin her dediğine, hemen baş eğip itaat etseydim. Sen, böyle, başkalarına kumanda et, bana emirler vermeğe kalkma, çünkü bu günden sana baş eğmiyeceğimi sanıyorum.

Sana söyliyecek bir şeyim daha var, onu iyice kafana koy. Kız için kollarım dövüşmiyecek, ne sana ne başkasına karşı. Onu bana verdiniz, şimdi de geri alıyorsunuz. Ama ondan gayri, kara teknelerimin yanında her nem varsa, onları ben istemezken alıp götüremiyeceksin; bir kere dene, istersen; sonra ne olacağını bunlar göreceklerdir: Kara kan, mızrağımdan şıkır şıkır akacaktır!

Bu sert karşılıklar düellosuna son vererek her ikisi kalktı, Ahaylıların gemileri yanındaki dernek kapandı. Peleoğlu barakalarına ve gemilerine doğru yürürken kendisine Melenoetiosoğlu ve başka yârenleri arkadaşlık ediyordu. Atreoğlu ise denize ince bir tekne çek-

tirdi; ona yirmi seçkin kürekçi verdi; içine tanrı için yüzlük kurbanı yerleştirdi; güzel Hryseis'i kendi götürüp gemiye bindirdi; nihayet çok hünerli Odysseus ta binerek seferin kumandasını eline aldı.

Su yolları üzerinde sefer başlamıştı. Atreoğlu ondan sonra askere arınmak emrini verdi. Arındılar ve kirli şeyleri tanrısal denize attılar. Sonra sonsuz deniz kıyısında kusursuz inek ve keçilerden yüzlük kurban, törenle, Apollon tanrıya sunuldu; iç yağı dumanları büklüm büklüm göklere yükseldi.

AHİLLEUS'UN HAKARET GÖRMESİ

Ordugâhta işte bu işler görülmekteydi. Agamemnon, Peleoğluna karşı bundan önce ileri sürmüş olduğu tehdidi yürütmekten vazgeçmedi. Çavuşları ve çalışkan seyisleri olan Talthybios ile Eurybat'ı çağırıp onlara emir verdi:

— Her ikiniz Peleoğlu Ahilleus'un barakasına gidersiniz, güzel Briseis'i elinden tutup götürürsünüz. Vermek istemezse, kendim daha çok insanlarla gidip alırım, ama o zaman ona daha pahalıya mal olur.

Sertlikle söylediği bu emirle, çavuşları yola çıkardı, onlar da isteksiz isteksiz deniz kıyısı boyunca yürüyerek Myrmidonların barakalarına ve gemilerinin yanına geldiler. Orada Ahilleus'u, barakasının yanında, kara teknesinin başında oturmuş buldular. Çavuşların gelişi hiç hoşuna gitmedi.

Her ikisi, korku ve saygı içinde, Hanın önünde durdular, tek bir kelime söylemeden, hiçbir şey sormadan. Fakat Ahilleus aklıyla işi anlıyarak onlara şöyle dedi:

— Selâm size çavuşlar, Zeus'un ve insanların habercileri, yaklaşın: Siz bana bir şey yapmış

değilsiniz. Kabahat sizi güzel Brieis'i almağa gönderen Agamemnon'da.

Hadi, tanrı soyu Patroklos, kızı dışarı çıkar da onlara ver, götürsünler, yalnız onlar da benim sözlerimin şahitleri olsunlar, mutlu tanrılar ve ölümlü insanlar önünde, ve doğru yoldan gitmiyen Hanın önünde: Şu ziyanı sonsuz musibetten cümleyi kurtarmak için bir kere daha bana ihtiyaçları olursa! O şimdi kalbi lanetlenmiş gibi kudurmuş haldedir; geçmişi geleceğe yaklaştırıp Ahaylıların ziyansızca nasıl dövüşebileceğini görmek yetkisi kalmamıştır.

Böyle dedi.

Patroslos sevgili arkadaşına itaat etti: Barakadan güzel Briseis'i çıkardı, onlara teslim etti, götürsünler diye!

Çavuşlar, Ahaylıların gemileri boyunca yürüdüler, kadın isteksiz isteksiz arkalarından gidiyordu.

O sırada, birden, Ahilleus'un gözleri yaşardı, adamlarından uzaklaşarak beyaz köpüklü denizin kenarına gidip oturdu; gözleri uzaklarda, şarap tortusu rengindeki denize dikilmişti; o halde ve o anda, elleri uzanmış, çok sevgili annesine yalvarıcı bir hitapta bulundu:

— Hey. anne, beni çok kısa bir ömür yaşamak üzere doğurdunsa, hiç olmazsa Olympos'un yükseklerde gürliyen tanrısı Zeus benden şerefi esirgemesin! İşte şu anda bana hiç bir saygı göstermiyor; çünkü işte Atreoğlu kudretli Agamemnon Han bana hakaret etti: Şeref payımı kendi başına elimden almış, hakkımı gaspetmiştir.

Gözyaşları dökerek böyle dedi.

Tanrıça annesi yalvarışını dinledi, denizin derin uçurumlarından, ihtiyar babasıyla beraber bulunduğu yerden koştu, beyaz köpüklü denizin içinden bir buğu gibi çıktı; gözyaşları döken oğlunun karşısında oturdu, onu eliyle okşadı; sevgi gösteren isimlerle, ona şöyle dedi:

— Çocuğum, niçin ağlıyorsun? Gönlün nasıl bir içinde kalmış? Konuş, düşündüklerini gizleme; her ikimiz de bilelim.

Ona, derinden içini çekerek, ayağına çabuk Ahilleus şöyle dedi:

— Kendin biliyorsun; sana her şey malûm iken ben ne diye konuşayım?

Etion'un kutsal şehri Thebes'e gitmiştik, onu yıkıp yaktıktan sonra, onda neler varsa hepsini götürmüştük; sonra o ganimetleri Ahaya oğulları aralarında gereği gibi paylaştılar; Atreoğluna güzel Hryseis'i ayırmışlardı. Sonra uzağa atan tanrı Apolion'un duacısı Hryseis, tunç cebeli Ahaylıların tez yürüyüşlü gemilerinin yanına geldi; kızını cariyelikten kurtarmak için çok kıymetli kurtarmalıklar getirmişti; elinde de, altın asasının üstünde Okçu tanrı Apollon'un tacını tutuyordu; bütün Ahaylılara ve en çok iki Atreoğluna yalvardı. Öbür Ahaylıların hepsi haykırıştılar: Duacıya saygı gösterilsin!

Kıymetli kurtarmalıklar kabul edilsin! Ama bu, Atreoğlu Agamemnon'un hoşuna gitmedi. Kabalıkla, sert sert emirler vererek Hryseis'i kovdu.

İhtiyar kaygılanmış olarak oradan uzaklaştı, onu çok seven Apollon duasını dinledi ve Argoslular üzerine zalim oklar attı; geniş Ahaya ordugâhına her yandan yağan oklardan insanlar kırılmaya başladı. O zaman herşeyi bilen kâhin, bize Okçu tanrının niyetlerini açıkladı. Ben ilk olarak, gecikmeksizin tanrıyı yumuşatmak öğüdünü verdim. Bunun üzerine Atreoğlu hırçınlaştı, hemen ayağa kalkarak bugün yerine getirilmiş bulunan bir tehdit savurdu: Bu saatte, gözleri ateşli Ahayalılar, zarif yapılı bir gemi üzerinde Hryeis'i Hryses'e götürüyorlar, Apollon tanrıya da kurbanlar götürüyorlar. Az önce ise çavuşlar gelip şerefpayı olarak bana verilmiş olan Briseis kızı barakamdan alıp götürdüler.

Sen şimdi, anne, yiğit oğlunun yardımına gelmez misin? Olympos'a bir uğra, Zeus'a yalvar; vaktiyle sözlerinle ve hareketlerinle gönlünü edebilmişsen... Babamın sarayında, çok kere, bununla kıvandığını hatırlıyorum.

Bütün ölümsüzler arasında, tek başına, kara dumanlı Kronosoğlunu bir hakaret belâsından nasıl kurtarmış olduğunu söylerdin. Öyle bir zamandı ki, Olympos tanrıları, Here, Poseidon, Palas Athene, hepsi Kronosoğluna zincir vurabileceklerini sanıyorlardı. Ama sen, tanrıça, sen ona geldin ve onu zincirlerden kurtarabildin: Çabuk Olympos tepelerine haber salarak yüz kollu canavarı getirttin; buna tanrılar Briose, ölümlüler ise Egeon derler, babasından bile daha

güçlü kuvvetli olduğunu söylerler. Bu canavar yetişerek Kronosoğlunun yanına, şan ve gurur içinde, oturdu.

Mutlu tanrılar onu görünce korktular ve zincir vurrna dâvasından el çektiler. Bugün bütün bunları ona hatırlat, yanına otur, dizlerini kucakla: Acaba Troyalılara yardım etmek lûtfunda bulunmaz mı?

Kırılıp geçirilen Aharlıları, gemilerinin kıçından itip denize süremez mi? Böyle olsun ki, hepsi Hanlarının mürüvvetini görsünler; kendi de, Atreoğlu kudretli Agamemnon Han, Ahaylıların en yiğidine saygı göstermemekle nasıl bir çılgınlık etmiş olduğunu anlasın!

O zaman Thetis, ağlıyarak ona cevap verdi:

— Ah, yavrum, seni büyütmekle ben ne talihsiz ana imişim? Neden, gemilerinin yanında, gözyaşları dökmiyerek ve cefalar çekmiyerek, oturup safa sürmedin? Çünkü kaderin sana uzun günler değil, ancak kısa bir ömür bağışlamıştır. Peki, kendim Olympos'a çıkıp şikâyetini gürler sesli Zeus'a götüreceğim; bakalım, dinliyecek mi?

Şimdi sen Ahaylılara karşı öfkeni tut, tez yürüyüşlü gemilerinin yanında oturup şartsız bir kararla, dövüşmekten vazgeç.

Zeus, dün kusursuz yanık yüzlülerin vereceği bir ziyafette bulunmak üzere Okeanos'a doğru yola çıkmış, bütün tanrılar da onunla beraber gitmişler. Olympos'a on iki gün sonra dönecek. O zaman eşiği tunçtan sarayının yolunu tutacağım, dizlerine kapanacağım, beni dinleyeceğine inanıyorum.

HRYSEİS HRYSE'DE

Böyle dedikten sonra çekilerek onu yalnız, yüreği öfkeli, güzel kemerli kadını düşünür bıraktı: Elinden zorla çekip kaçırdıkları kadını.

Bu ara Odysseus, Hyrse'ye ulaşmış, kutsal yüzlük kurbanı götürmüştü .Gemi limana girip kıyıya bağlandıktan sonra, karaya

indiler. Hryseis te gemiden çıktı. Çok hünerli Odysseus, onu tapınağa ileterek babasının eline teslim etti, ve şöyle dedi:

— Hryses, beni Agamemnon Han buraya, kızını getirmek ve Foebos'a Danaoslular adına kutsal bir yüzlük kurban sunmak üzere gönderdi; Argoslular üzerine, onları hıçkıra hıçkıra inleten musibetler salan tanrıyı yumuşatmak arzusundayız.

Böyle dedi, ve Hryses kızına kavuştuğundan, gönlü şad oldu. Onlar için, yüksek sesle, elleri göğe uzanmış, dua etti.

— Beni dinle, gümüş yaylı tanrı, Hryse'yle tanrısal Killa'yı koruyan, Tenedos'ta hüküm süren tanrı! Bundan önce duamı kabul ederek bana saygı göstermiş, Ahaylıların ordusuna ağır vuruşlar indirmiştin; şimdi de dileğimi yerine getir: Danaosluların üstünden ziyanlarına katlanılmaz musibeti uzaklaştır.

Böyle deyip dua etti; Foebos Apollon da duasını kabul etti.

Hemen düzen gözetilerek, güzel bir tapınak başında, tanrıya sunulacak kurbanın hazırlıklarına geçildi. Arpa tanelerini saçtılar, hayvanları kaldırıp boğazladılar, derilerini yüzdüler, parçaladılar, butları ayırdılar, iki yandan iç yağı ile örttüler, sonra üstlerine çiğ etler yerleştirdiler. Ondan sonra onları, ihtiyar, yanmış kütükler üzerinde kızarttı, üstlerine ateş yüzlü şarabı saçtı; yanında ise gençler ellerinde beş dişli çatallar almışlardı. Butlar kızardıktan sonra, önce içirikleri (sakatları, ahşayi) yediler. Kalan etleri güzelce doğrayıp şişlere geçirdiler, büyük dikkatle kızartıp hepsini ateşten çektiler.

Şölen (ziyafet) hazırlandı; yediler, içtiler; payını almamış kimse kalmıyan bu törende, gönüller neş'e ve sevinç içinde idi. Ondan sonra herkesin sağrağına doldurulan şarapla tanrılara saçı kıldılar.

Bütün gün Ahaylıların oğulları, tanrıyı yumuşatmak için, koro halinde güzel Bean ilâhisini okudular, uzağa atan tanrının sanını göklere yükselttiler. Onları dinleyen tanrının da gönlü şad oldu.

O sırada güneş batıp ortalık karardı; geminin halatları yanında uzandılar; sonra, sabahleyin, gülparmaklı Şafak doğar doğmaz, Ahaylıların geniş ordugâhına ulaşmak üzere denize açıldılar. Uzağa

atan tanrı Apollon, yollarına elverişli rüzgârı estirdi. O zaman direği diktiler, beyaz yelkenleri açtılar.

Rüzgâr dopdolu yelkeni şişiriyor, köpüklü deniz dalgaları yankılanıyordu. Gemi bu elverişli gidişle Ahaylıların geniş ordugâhına ulaşarak kıyıya yanaştırılıyor; karaya çekilerek destekleniyordu. Ondan sonra gemiciler de dağılarak barakalarına çekildiler.

OLYMPOS'TA

O sırada, tez yürüyüşlü gemilerinin yanında, tanrısoyu Peleoğlu ayağına çabuk Ahilleus, hep gönlü öfkeli, oturuyordu. Ne insanın şanını arttıran Derneğe, ne de savaşlara giriyordu.

Az sonra, onikinci şafak doğduğu zaman, daima var olan mutlu tanrılar, hepsi beraber, Olympos'a döndüler, başlarında Zeus olduğu halde. O zaman oğlunun dileklerini unutmayan Thetis, denizin dalgaları arasından çıkar ve tan ağarırken geniş göğe ve Olympos'a doğru uçar. Orada, gür sesli Kronosoğlunu Olympos'un en yüksek tepesine yalnız başına çekilmiş buldu. Ayaklarına çömeldi, dizlerine sarıldı, sağ eliyle çenesini okşadı ve yalvararak Kronosoğlu Zeus Hana şöyle dedi:

— Zeus baba! Eğer vaktiyle, ölümsüzler arasında, sözle veya işle, senin hizmetinde bulunabildimse, sen de şimdi benim gönlümü hoşnut et: Oğluma başkaları arasında şeref bağışla ki, kaderinde yakın ölmek vardır. Şu saatte, budunlar Hanı Agamemnon ona hakaret etmiş, şeref payını bir başına elinden almış, hakkını gasbetmiş bulunmakta. Oğluma şimdi saygı göstermek, ey Olympos'un çok tedbirli Zeus'u, sana düşer! Zaferi Troyalılara ver, Ahaylılar oğlumu sayıp şerefini yükseltinceye kadar.

Öyle dedi, bulut devşiren Zeus hiç cevap vermedi, tahtının üstünde susup durdu. Thetis, dizlerine sarılmış olarak, ona ikinci defa yalvardı:

— Sana yalvarırım, gerçek bir söz ver bana, vâ'dini alnının bir işaretiyle de kuvvetlendir; veya «hayır» de! Senin için bunda

çekinecek bir şey yok. Ben de bari, bütün tanrıların en şerefsizi olduğumu bileyim.

Bu sözlere bulut devşiren Zeus birden çok kızarak cevap verdi:

— Bu iş kötüye gidiyor! Benimle Here arasında yine bir kavga çıkacak, onun gelip hakaretli sözlerle çıkışacağı gün. O, hiç sebepsiz de gelip ölümsüz tanrılar arasında benimle atışmadan geri kalmıyor: Hep, «Troyalılara yardımın dokunuyor» dâvası! Sen şimdi çekil, git. Here burada görmesin.

Dilediğini yerine getirmek işini sen bana bırak, işte vâ'dimi, hatırın için, alnımın işaretiyle de kuvvetlendiriyorum. Artık bana inanabilirsin; çünkü ölümsüzler arasında bundan büyük güven verici yolun yoktur.

Başımı eğip kabul ettiğim, işaret verdiğim her şey benim için dönülmez, hileye götürülmez, ihmal edilmez bir karardır.

Böylece anlaştıktan sonra, ayrıldılar. Thetis, Olympos'un yukarısından uçarak derin denize atladı, Zeus da konağına doğru yürüdü. Bütün tanrılar oturdukları yerden, hep birden, kalkıp Zeus babayı karşıladılar. O, hepsini karşısında ayakta buldu; hemen tahtına geçip oturdu. Fakat hiç aldanmıyan Here, bir bakışta, Deniz ihtiyarının kızı, gümüş ayaklı Thetis'in gelip onunla başbaşa kurdukları plânı sezindi ve hemen iğneleyici sözlerle Kronosoğluna çıkıştı:

— Yine hangi tanrı ile gizli gizli oturup sözbirliği ettin, hain? Daima, ben yanında yokken, başkalarıyla oturup gizli gizli kararlar vermekten pek hoşlanırsın. Hiçbir zaman ne yapmak niyetinde olduğunu önceden bana açmak âdetin değildir.

Bunun üzerine tanrıların ve insanların babası şöyle cevap verdi:

— Here, benim bütün düşündüklerimi öğrenmek ümidine kapılma. Eşim olmakla beraber, buna erişmek senin için de çok zordur. Öğrenilmesi caiz olan işleri, senden önce, ne tanrılardan, ne insanlardan kimse işitecek değildir. Başka tanrılardan ayrı, kendi kendime, yapmak istediğim işler üzerine ne bir şey sor, ne bir araştırmada bulun.

Buna karşı iri gözlü Here sultan cevap verdi:

— Tanrıların en müthişi Kronosoğlu! Ağzından çıkanlar nasıl sözlerdir böyle? Şimdiye kadar senin işlerin üzerine ne sual sormuş, ne araştırmalarda bulunmuşumdur; rahat rahat istediğin gibi düşünmene ve istediğini yapmana karıştığım yoktur. Fakat bugün, yüreğimde bir şüphe var: Deniz ihtiyarının kızı gümüş ayaklı Thetis'in buraya gelip seni kandırmış olmasından korkuyorum.

Seziyorum ki, o, tan ağarırken gelip ayaklarına çömeldi, dizlerine sarıldı ve senden, Ahilleus'a şeref vermek için, Ahaylıların binlerce ve binlerce helak olmasına söz kopardı ve vâ'dini, geri alınmaz bir karar olduğuna başının işaretiyle de kuvvetlendirdi.

Ona, bulut devşiren Zeus şöyle cevap verdi:

— Hay cin akıllı tanrıça! İşin gücün hep hayal kurmak, şüpheye düşmek! Benim hiç bir şeyimi kaçırmıyorsun. Fakat ne yapsan bir şey kazanamazsın, gönlümden biraz daha uzaklaşmaktan gayri.

Eğer söylediğin sözler dediğin gibi olmuşsa, böyle olmasını gönlümle istediğime şüphe kalmaz.

Öyleyse, otur yerine de sesini çıkarma. Olympos'un bütün tanrıları hiçbir işine yaramaz, eğer yaklaşır da ağır, korkunç ellerim senin üstüne uzanırsa.

Böyle dedi ve iri gözlü Here sultan korktu, sesini çıkarmadan oturdu, gönlünü tutmağa çalıştı.

Zeus'un sarayında göksoyu tanrılar öfkelendi. Bu sırada ünlü sanatçı Hefaestos onlarla konuşmağa başladı. Sevgili annesinin, beyaz kollu Here'nin gönlünü neşelendirmek istiyordu:

— Eğer ikiniz, birbirinizle ölümlüler için böyle atışıp durur, gürültünüzle tanrıları rahatsız ederseniz iş büsbütün fenalaşıp çekilmez hale gelecek! Ben anneme, kendi çok akıllı olmakla beraber, bir öğüt vermeğe cesaret ediyorum: Zeus'u hoşnut etmeğe çalışsın ki babamız da bir daha onunla kavga etmesin, bizim de derneğimizin tadını kaçırmasın. Ya şimşek fırlatan Olympos'lu onu da tepeden aşağı fırlatmak istediğini bir duyarsa!... Çünkü o, çok daha kuvvetlidir. Hadi, git, tatlı diller dökerek onun gönlünü yu-

muşatmağa çalış; böyle yaparsan, Olympos'lu hepimizi ağırlamada kusur etmez.

Böyle dedi ve hemen sıçrayıp iki kulplu sağrağı annesinin eline vererek sözüne devam etti.

— Hadi, bir dene, anne! Çok kaygılı olsan da yine katlan! Seni pek çok sevdiğim için dayak yediğini görmek istemem! Çünkü o zaman, ne kadar üzülsem sana yardımım olamaz. Olympos'lu tanrı ile savaşmak zor iş! Bir kere daha seni korumak istemiştim de beni bacağımdan yakaladığı gibi kutsal eşikten uzağa, fırlatmıştı! Bütün gün havada yüzdüm, akşam üstü Lemnos'a düştüm. Bir nefes alıp vermekten başka bende hayat kalmamıştı. Orada, yere iner inmez, beni Sintliler kaldırıp kurtarmıştı.

Böyle diyerek Here'yi güldürdü. Beyaz kollu tanrıça, dudağında gülümseme, oğlunun uzattığı nektar dolu sağrağı aldı. Ondan sonra Hefaestos sağa sola koşarak bütün tanrıların sağraklarına, testiden, boşalttığı nektarı dağıtmakla meşgul oldu. Onun bu manzarası tanrılar arısında uzun kahkahalar doğurdu.

İşte böyle, bütün gün, günbatımına kadar, cümbüşleri sürdü. Hepsi bol bol paylarını almış, gönülleri şad olmuştu. Bir yandan da Apollon'un ellerindeki mükemmel kitardan ve müzlerin güzel seslerinden nöbet nöbet yükselen türküleri dinliyorlardı.

Nihayet, güneşin parlak ışığı batınca uykuları gelerek her biri, ünlü bilgiç düşünüşlü, topal Hefaestos'un kendisine yapmış olduğu konağa çekildi. Olympos'lu, şimşek fırlatan Zeus da, âdeti üzere uyuyacağı yatağın yolunu tuttu, tatlı uykunun zamanı gelmişti. Yatağa çıktı ve uzanıp dinlendi, yanında altın tahtlı Here vardı.

ŞAN: II

RÜYA

Tanrılar ve savaş arabaları sahibi insanlar, bütün gece uyuyorlardı. Yalnız Zeus'un gözüne tatlı uyku girmemişti. Aklıyla düşünüyordu: Ahilleus'un şerefini yükseltmek için Ahaylıları gemilerinin yanıbaşında binlerle nasıl mahvedecekti? Sonunda en iyi bulduğu tedbir: Agamemnon'a uğursuz Rüya'yı yollamak oldu ve seslenerek kanatlı sözler söyledi:

— Uğursuz Rüya, hemen yola çıkıp Ahaylıların tez yürüyüşlü gemilerine git. Atreoğlu Agamemnon'un barakasına gelince, kendisine, söylediklerimin hepsini —hiç değiştirmeksizin— söyle.

Kesin olarak ona emret: Başları saçlı Ahaylıları, hemen, tezlikle, silâh başına çağırsın! Troyalıların geniş şehrini almak saati gelmiştir. Olympos' ta konakları olan ölümsüzler arasında artık dilek ayrılığı kalmamıştır, çünkü Here yalvararak hepsine kendi dileğini kabul ettirmiştir. Troyalıları bundan sonra kaygılar, acılar beklemektedir.

Böyle dedi ve Rüya, emri alır almaz, yola çıktı. Çarçabuk Ahaylıların tez yürüyüşlü gemilerine geldi. Atreoğlu Agamemnon'u, barakasında, tanrısal uykuya dalmış buldu. Başucunda durdu; Neleoğlunun, ihtiyarlar arasında Agamemnon'un en çok saydığı Nestor'un çehresine girmişti. Onun kılığında olarak göksel Rüya seslendi:

— Yatıyorsun, Atreoğlu, cesur at terbiyecisi? Mecliste oy sahibi bir kahraman, gece boyunca uyumamalıdır: Bunca insanlar ona emanet, bunca işlere bakmak onun boynunda iken. Bil ki, ben sana Zeus'tan haber getiriyorum.

Zeus, senin için uzaktan düşünüp çok kaygılanıyor, sana acıyor. O, sana emrediyor: Başları saçlı Ahaylıları, hemen, tezlikle silâhlıyasın! Troyalıların geniş şehrini almak saati gelmiştir. Olympos'ta konakları olan ölümsüzler arasında artık dilek ayrılığı kalmamıştır: Here, yalvararak. kendi dileğini hepsine kabul ettirmiştir. Bundan sonra Troyalıları kaygılar, kederler beklemektedir. Zeus böyle istiyor. İşi başında iyi tut. Sakın, tatlı uyku dağılınca unutmıyasın.

Öyle deyip çekildi: Onu, hiçbir zaman gelmiyecek bir geleceği gönlüyle düşünmek üzere terketti.

Hemen, o günü Priam'ın şehrini alabilmek hayaline düştü, zavallı akılsız! Zeus'un neler kurmakta olduğundan; Ahaylılara da Troyalılara da, canlar yakan kavgalar arasında, daha ne kaygılar, ne kederler sakladığından haberi yok!

Uykusundan uyandı. Tanrısal haberi getirenin sesi hâlâ havaya yayılmış duruyordu. Yatağının içinde doğrulup oturdu; az sonra kalkıp yumuşak, yeni, güzel bir entari giydi, onun üstüne bol bir kaftan geçirdi. Parlak ayaklarına güzel sandallar bağladı; omuzlarına gümüş çivili kılıcını astı; nihayet atalardan kalma, hiç bozulmaz asayı eline aldı ve elde asa, tunç cebeli Ahaylıların gemilerine doğru yürüdü. O anda tanrısal Şafak, Zeus'a ve bütün ölümsüzlere günü haber vermek için Olympos'a yükseliyordu.

Agamemnon gür sesli çavuşlara bütün başları saçlı Ahaylıları Derneğe çağırmak emrini verdi. Bir yandan çavuşları çağırıyor, öbür yandan çabucak çağrılanlar toplanıyordu.

İHTİYARLAR DERNEĞİ

Agamemnon, en önce, ulu gönüllü ihtiyarları, Pylos kralı Nestor'un gemisi yanında, Dernek toplantısına çağırdı, çağırırken de ince bir tedbir düşünüyordu:

— Dostlar, dinleyin. Uykumda bana gökten Rüya geldi, tanrısal gece içinde. Tamamıyla tanrısoyu Nestor'a: Çehrece, boy boşça, tıpkı ona benziyordu. Başucumda durdu, bana şunları söyledi:

«Yatıyorsun, Atreoğlu, cesur at terbiyecisi? Dernekte oy sahibi bir kahraman gece boyunca uyumamalıdır: Bunca insanlar ona emanet, bunca işlere bakmak onun boynunda iken. Bil ki, ben sana Zeus'tan haber getiriyorum. Zeus senin için uzaktan düşünüp çok kaygılanıyor, sana acıyor. O, sana emrediyor: Başları saçlı Ahaylıları, hemen tezlikle silâh başına çağırasın! Troyalıların geniş şehrini almak saati gelmiştir. Olympos'ta konakları olan ölümsüzler arasında artık dilek ayrılığı kalmamıştır: Here, yalvararak kendi dileğini hepsine kabul ettirmiştir. Bundan sonra Troyalıları kaygılar, kederler beklemektedir. Zeus böyle istiyor. İşi başında iyi tut.» Rüya bunları söyledikten sonra uçarak kayboldu; ben de o anda tatlı uykudan uyanıyordum. Şimdi, haydin, bakalım, Ahaylıların oğullarını silâh başına nasıl çağıracağız? Ben, en önce, diller dökerek onları denemeyi uygun buluyorum: Kürekleri düzgün gemilerine binip buradan kaçmağa davet edeceğim; sizler de ayrı ayrı onları tutacak, durup harbetmeğe kandıracak sözler bulur, söylersiniz.

Böyle deyip oturdu. Bunun üzerine kumsal Pylos'un kralı Nestor kalktı, uslu akıllı bir dille söz alarak şöyle dedi:

— Dostlar, Argosluların kılavuzları ve başları, herhangi bir başka Ahaylı, bize bu rüyayı anlatsaydı, onda ancak bir hile, bir tuzak sezinirdik, güvensizlik gösterirdik. Fakat rüyayı gören, bütün Ahaylılar arasında en birinci er olmakla övünen adamdır. O halde, haydin,

onun dediği gibi, Ahaylıları silâh başına nasıl çağırabileceğimize bakalım.

Bunu deyip ilk olarak dernekten çıktı. Arkasından asa sahibi bütün Hanlar da, budunlar çobanı Agamemnon'a itaat ettiler.

UMUMÎ DERNEK

Adamlar koşarak gelmeğe başlamışlardı bile. Arılar, oyuk kayanın içinden, sürü sürü nasıl çıkarlar ve her an yenileri dalga dalga nasıl üşüşürse, bir salkım olup az sonra bahar çiçekleri üstüne, kimileri bu yandan, kimileri öbür yandan, nasıl uçup atılırsa tıpkı onun gibi, gemilerden ve barakalardan sayısız adamlar çıkıyor, grup grup toplanıp deniz kıyısına ilerliyor, dernekte yer almağa koşuşuyordu.

Aralarında Zeus'un habercisi Ses kulaktan kulağa yayılan haber yollarını aydınlatıp kılavuzluk ediyordu; nihayet toplanılabilmişti. Dernek dalgalanmada, yer savaşçı erlerin altında inlemede, kargaşalık hüküm sürmede. Dokuz çavuş haykırarak yığınları susturmağa çalışıyor, uğultu kesilmiyor, Zeus soyu Hanları dinlemeğe bir türlü yol bulunmuyordu. Büyük güçlüklerle nihayet herkes yer bulup oturmuş, uğultu dinmişti.

O zaman Agamemnon Han ayağa kalktı, elinde vaktiyle Hefaestaos'un işlemiş olduğu asayı tutuyordu. Bu asayı Kronosoğlu Zeus habercisi Hermes'e vererek budunlar çobanı Atreus'a yollamıştı.

Ölen Atreus'tan, asa, sürüleri, zengin Thiest'e, ondan da, sayısız adalar ve bütün Argos ili üzerinde hüküm sürmesi gereken Agamemnon Hanın ellerine geçmişti. Şimdi, bu asaya dayanarak Argoslular Derneğinde şöyle konuştu:

— Kahraman Argoslular, Ares'e hizmet eden dostlarım! Kronosoğlu Zeus beni korkunç bir felâket tuzağına düşürdü. Vaktiyle bana tekrar tekrar söz vermişti ki, ancak hisarları sağlam İlion'u alıp talan ettikten sonra memlekete dönecektim. Meğer bana fena bir pusu kuruyormuş! Şimdi işte beni Argos'a dönmeğe çağırıyor: Alnımda,

boşuna bunca insanları mahvetmiş olmak şerefsizliği olduğu halde! Ne çare! Zeus böyle istiyor, kudreti sonsuz Zeus ki bunca Hanın başından tacını almış, daha da başkalarının başından alacaktır; çünkü güçte kuvvette en üstün o'dur! Gelecek nesillere miras olarak ne büyük bir utanç bırakacağız! Ne yazık ki, böyle büyük ve güzel bir Ahaylılar ordusu kendinden sayıca aşağı bir düşmana karşı yaptığı boş savaşlar ve dövüşler ortasında kıvranıyor, sonunun nereye varacağı da bilinmiyor! Evet, tutalım ki, hepimiz, Troyalılar ve Ahaylılar, aramızda yeminli bir anlaşma ile birbirimize bağlandıktan sonra karşılıklı sayımızı anlamak istedik ve bu sayışmada biz Ahaylılar, onarlı gruplara ayrıldık ve her grubumuz için Troyalılardan saki olarak bir kişi almağa kalktık... emin olun, bazı onarlı gruplarımız sakisiz kalacaktır! Tekrar söylüyorum, Ahaylılar, sayıca, bu şehirde oturan Troyalılardan o kadar daha çoktur. Fakat bu karşılaştırma şehirde oturanlara göredir, onların müttefikleri vardır: Her memleketten gelmiş, mızrak, kargı savaşında usta insanlar, işte beni hedefimden çok uzağa atanlar bu müttefiklerdir. Şimdiden ulu tanrının dokuz yılı geçmiştir; gemilerimizin ahşap kısmı çürümüş, halatları gevşemiştir. Evlerimizde, konaklarımızda karılarımız, çocuklarımız dönüşümüzü beklerler, buraya gelişimizin hedefine erişilmemektedir. O halde, haydin, hepimiz benim dediğim gibi yapalım, gemilerimize binip yurdun sahillerine doğru kaçalım. Saati geçmiştir. Geniş Troya şehri bizim olmıyacaktır.

Böyle dedi, ve çokluğun, derneğe girmiyen yığınların yüreklerini göğüslerinde coşturdu. Bütün dernek kabarık dalgalı bir deniz gibi çalkandı. Evros ve Notos rüzgârları Zeus babanın bulutlarından sıçrıya sıçrıya çıkıp İkar denizinde fırtına kopardıkları gibi; veya Zefyr rüzgârının yüksek ekin tarlalarını sarstığı başakları büküp dalgalandırdığı gibi; bütün Dernek baştanbaşa böyle çalkalanmış, dalgalanmıştı. Naralar atarak gemilere koşuyorlar, ayaklarının altından toz bulutları havaya kalkıyordu. Yarışırcasına, gemileri kaldırıp tanrısal denize kadar götürmeğe girişmişlerdi. Tekneleri kaydırmak için gereken çukurları bile kazmışlardı. Sılaya dönüş arzularını anlatan naraları göklere çıkıyordu. Gemilerin dayandığı uzun payandaları çekiyorlardı. Böylece, saati çalmadan, Argosluların dönüşü mey-

dana gelebilirdi, eğer, o ara, Here, şu sözlerle Athene'ye hitap etmeseydi:

— Eyvah! Elinde Egid kalkanını tutan Zeus'un kızı, yorulmak bilmez tanrıça! Demek ki böyle, Argoslular, denizin geniş; sırtı üzerinde, vatanlarına kaçacaklar; Priam'a ve Troyalılara zaferlerinin ispatı olarak, Argoslu Helene'yi; Uğrunda Troya kavgalarında bunca Ahaylıların can verdiği tanrı soyu kadını bırakıp gidecekler! Haydi, saat tezlik istiyor! Tunç cebeli Ahaylıların ordusuna koş, gönülleri kandırıcı sözler her savaşçıyı yumuşatıp tutmağa çalış; iki karınlı gemilerini denize indirmelerine yol verme.

Böyle dedi; çakır gözlü tanrıça da itiraz etmedi, Olympos'un tepelerinden havalanıp çarçabuk Ahaylıların tez giden gemilerine ulaştı. Orada, akılda tedbirde Zeus'un eşi Odysseus'ü buldu.

Hareketsiz duruyor, köprüleri güzel kara gemilerine el sürmeği aklına getirmiyordu: Kaygı gönlünü tutmuş, gayretini kesmişti. Çakır gözlü tanrıça, ona yaklaşarak şöyle dedi:

— Tanrısoyu Laertesoğlu, çok hünerli Odysseus! Demek ki böyle, yurtlarımıza, sevgili vatan sahillerine kaçmak için gemilerinize atılıyor, Priam'a ve Troyalılara, zaferlerinin delili olarak, Argoslu Helene'yi: Uğrunda bunca Ahaylıların Troya kavgalarında can verdiği tanrısoyu kadını bırakıp gidiyorsunuz! Haydi, saat tezlik istiyor! Ahaylılara koş, gönülleri kandırıcı sözlerle savaşçıları yumuşatıp tutmağa çalış, iki yandan karınlı gemilerini denize indirmelerine yol verme.

Böyle dedi. Kendisiyle konuşan tanrıçayı sesinden tanıyan Odysseus, hemen koşmağa başladı, çıkarıp attığı kaftanını arkasından gelen çavuşu İtakeli, Evribat yerden aldı. Kendi, böyle koşa koşa, Atreoğlu Agamemnon Hanın önüne gelir; ellerinden atalardan kalma, hiçbozulmaz asayı alır, ve asa elde tunç cebeli Ahaylıların gemilerine doğru yürür. Arada bir, krala veya seçkin bir kahramana rastgeldikçe yaklaşıyor, gönül kandırıcı sözlerle tutmağa çalışıyordu.

— Hay tanrı soyu hay! Seni bir korkak yerine koymak hiç yakışık almaz, ama inan bana: Oturduğun yerde otur, başkalarını da tutmağa çalış. Daha Atreoğlunun tam olarak ne düşündüğünü bilmiyor-

sun. O, şimdilik Ahayoğullarının deniyor, fakat çok geçmeden hışımla çarpabilir de. Mecliste hepimiz bulunmadığımız için ne demiş olduğunu işitmiş değiliz. Onu öfkelendirmekten sakınalım, Ahayoğullarına sert davranmak zorunda kalmasın. Zeus dölü Hanların hışmı müthiş olur. Öyle bir krala şan, şeref Zeus'ten gelir, akıllı tedbirli Zeus onun hatırını çok sayar.

Halktan birini gördüğü ve nâra atarken yakaladığı zaman ise elindeki asa ile vurur, ve azarlayıcı sözler söyler:

— Hay cin çarpmış hay! Oturduğun yerde otur, senden daha değerli olanların öğütlerini dinle. Sen değersizin, korkağın birisin; ne kavgada, ne dernekte adının anıldığı var. Burada, Ahaylılar arasında herkes krallık davasında olmamalıdır. Bir yerde fazla başın bulunması hiç iyi değildir. Han, baş tek bir kişi olmak gerek. Hilebaz Kronosoğlu kimin Han olmasını isterse, ona asa vererek bildirir: İşte yalnız o, baş olmalıdır.

Odysseus, böyle, bir şef gibi konuşarak ordu içinde bir yatışma sağladı. Yeniden, gemilerden ve barakalardan Derneğe koşuşan adamların gürültüleri işitiliyordu: Fırtınalı bir denizin boylu boyunca kıyılara çarpan dalgalarından yükselen uğultular ve açıktaki geniş denizden gelen gürlemeler gibi.

Nihayet, yerleşebildikleri yerlerde rahat oturup sustular. Yalnız arlanmaz Thersit ölçüsüz zevzekliklerle söyleniyordu. Kafası yakışmaz lâflarla dolu idi: Hanlara çıkışıyor, ileri geri, ağzına ne gelirse, savurmaktan sıkılmıyor; halkı güldürmekten başka bir şey aramıyordu. İlion'a gelenler arasında en çirkin, en biçimsiz adam budur: Bacakları çarpık, bir ayağı topal, kambur omuzları çökmüş, sivrilmiş kafatasında saç namına tektük kıllar.

En çok atıştığı Ahilleus ile Odysseus ondan iğreniyorlardı. Bu sefer tanrısal Agamemnon'a, kulağı tırmalıyan seslerle çıkışıyor, terbiyesizlikler savuruyordu. Doğrudur, Ahaylıların gönüllerinde Agamemnon'a karşı bir kin, büyük bir hınç vardır, fakat o, Thersit bağırarak krala hakaret ediyordu:

— Atreoğlu daha nelerden şikâyetin, daha nelere ihtiyacın var? Barakaların tunçla dopdolu, karılarla tıklım tıklım. Bu en seçkin ga-

nimetleri, biz Ahaylılar, ayırır, sana veririz her ne zaman bir şehir alınırsa. Daha nelerdir istediklerin? Altın mı? At cambazı Troyalıların esir düşecek oğullarını kurtarmak için kurtulmalık olarak getirecekleri altın mı? O esiri tutan, bağlayıp getiren benim, veya başka bir Ahaylıdır; kurtulmalık altınını sen alırsın. Yoksa bir Ahaylının tuttuğu cariyeyi, kollarıyla kucaklamadan sana getirmesini mi istiyorsun? Hayır! Ahayoğullarını felâketlere sürüklemek bir krala yakışmaz! Hey, sizler, korkaklar, değersizler, Ahaylı kanlar! Sizlere artık Ahaylılar diyemiyeceğim.

Hey, sizlere söylüyorum, gemilerimize binip sılaya dönelim, onu Troya'da bırakalım, şeref paylarını rüyalarında görsün. Ona artık yardım etmiyelim de yalnız başına ne olduğunu kendi görsün. Ahilleus gibi kendisinden çok daha değerli bir kahramana hakaret etmesini öğrensin! Kendi keyfi için kahramanın şeref payını elinden almış, hakkını gaspetmiştir. Ahilleus çok sabırlıdır, yüreğinde hınç yoktur, yoksa çoktan son hakareti bu olurdu!

Thersit, boyuna, böyle konuşarak budunlar çobanı Agamemnon Hanla bir atışma çıkarmak istiyordu. Fakat çabuk tanrısal Odysseus yanına gelerek sert sözlerle onu hırpaladı:

— Thersit, sen abuk sabuk saçmalıyan bir hatip olabilirsin, fakat zevzekliğin baş ağrıtıyor artık.

Sen, bir başına, krallara çıkışmak hevesinden vazgeç. Sana ben söyliyeyim: İlion'a Atreoğullarıyla birlikte gelenler arasında senden korkak, senden değersiz kimse yoktur. Sen konuşurken dikkat et, kralları öyle fazla ağzına alma, onlara atıp tutma, ve bizim dönüşümüzle fazla meşgul olma. Biz işlerin nasıl bir yol tutacağını iyi bilmiyoruz daha: Ahayoğulları memlekete yenilmiş mi dönecek, galip mi?

Bu, daha o kadar belli değil. Atreoğlu, budunlar çobanı Agamemnon'a küfretmekten sıkılmıyorsun, bilmiş ol ki, bir daha bu zevzeklikte bulunursan kellemi keserim, Telemahos'un babası olmıyayım eğer seni yakalamazsam, üstündeki paçavraları atıp çırılçıplak etmezsem, erkeklik âletlerin meydanda, seni utandırıp ağlatmazsam; dayak atarak seni dernekten dışarı fırlatıp atmazsam!

Böyle dedi ve elindeki asa ile arkasına, çökmüş omuzlarına vurdu. Thersit sırtını büsbütün büzdü, gözlerinden iri yaşlar aktı, altın asa, kamburunu kanatmıştı. Korku içinde oturdu, gözlerinin yaşını sildi. Öbürleri, yığınlar, bundan hoşlanmadılarsa da gülmekten de kendilerini alamadılar. Birbirlerine dönerek şöyle diyorlardı:

— Odysseus bize iyi öğütler vererek veya kavgada kılavuzluk ederek, çok hizmetler etmiştir. Ama bu sefer, Argoslulara en büyük iyilikte bulundu; şu terbiyesiz zevzeğin ağzını kapattı. Artık ulu gönüllü krallara küfretmek hevesinde olmıyacaktır, sanırız.

Halk böyle diyordu. O sırada, şehirler talancısı Odysseus, elinde asa kalktı, yanında çakır gözlü tanrıça Athene, bir çavuşun çehresine ve kılığına girmiş, yığınları susmağa davet ediyordu: Gerek ön, gerek arka sıradan Ahay çocukları Odysseus'ün söyliyeceklerini işitsinler ve akıllarıyla düşünsünler diye. Uslu akıllı bir dille söz alarak şöyle dedi:

— Atreoğlu, büyük Han! Şimdi, Ahay çocukları, seni şerefi kırılmış bir insan halinde görmek istiyorlar; bu memlekete gelmek için, at, kısrak yatağı Argos'tan çıktıkları zaman sana vermiş oldukları sözü tutmak istemiyorlar. Surları sağlam İlion alınmadıkça yurtlarına dönmemeğe söz vermişlerdi; şimdi ise aralarında inleyip ağlamağa başladılar: Küçük çocuklar ve dul kadınlar gibi. Sılaya kavuşmak arzusu onları bu hale getiriyor. Şüphesiz, başarılacak iş çok zahmetlidir. Yalnız tek bir ay karısından, çocuklarından uzak kalan bir adam, denk yapılı gemisiyle fırtınalara tutulup bütün bir kış evine dönemese, kaygılanıp haykırır; bizimse dokuzuncu gurbet yılımız tamamlanmıştır. Ahaylıların koca karınlı gemilerinin yanında kaygılanıp söylenmelerine bir şey diyemem; bununla beraber, bu kadar uzun süren bir gurbetten sonra eve elleri boş dönmek de utandırıcı bir şey olur. O halde, dostlar, dişlerinizi sıkıp az bir zaman daha kalmak gayretini gösterin ki, Kalhas'ın gerçek bir kâhin olup olmadığını anlıyalım. Olmuş geçmiş bir şey var ki, gönlümüzde saklayıp hatırlıyoruz; siz de hepiniz, hiç olmazsa ölüm tanrıçalarının aranızdan alıp kaldırmadıkları, o vakıanın şahidi olmuş olabilirsiniz.

Aulis'te, Priam'a ve Troyalılara felâketi götürmek üzere, Ahaylıların gemileri toplanalı bir veya iki gün geçmişti. Bir pınar başında, kutsal tapınaklar yanında, ölümsüz tanrılara kusursuz

yüzlük kurbanlar sunuyorduk; orada, ulu bir çınar ağacının dibinde, temiz, berrak bir su akıyordu. İşte o arada bize müthiş bir alâmet göründü: Bir yılan, korkunç, sırtı kıpkızıl, Olympos tanrısının ışığı ile, bir tapınağın altından çıkarak çınara doğru atıldı. Ağaçta bir kuş yuvası vardı: Küçücük serçe yavruları, en yukardaki bir budağın yeşil yaprakları arasına sığınmışlardı sekiz yavru, analarıyla dokuz kuş. Yılan hepsini yedi; cıvıldaşmaları zavallıcıkların işine hiç yaramamıştı. Ana serçe, yılanın etrafında uçuşup yavrularının felâketine seyirci kalmaktan başka bir şey yapamamış, sonunda yılan onu da kanadından yakalamış, inlete inlete yemişti. Fakat kuşları, sekiz yavru ile anneyi yılan henüz yemiş bitirmişti ki, gözlerimizin önünden kayboluverdi: Hilebaz Kronosoğlu, onu birdenbire taşa çevirmişti! Biz orada, hareketsiz durup hâdiseyi seyretmekte idik! Aklımız ve gönlümüzle düşünüyorduk: Nasıl olmuştu da böyle iğrenç bir canavar, tanrıya sunulan yüzlük kurban törenini bozmak üzere önümüze çıkmış ve sonunda taş kesilmişti! İşte o zaman Kalhas kalkıp şu kehanetini bildirmişti:

«Niçin böyle durup sesinizi hiç çıkarmıyorsunuz, başları saçlı Ahaylılar! Gözlerinize bu müthiş

alâmeti gösteren tanrı, akıllı tedbirli Zeus'tur. Uzayıp gidecek, hâtırası hiç unutulmıyacak hâdiselerin alâmetidir bu. Yılan sekiz yavru serçe, analarıyla dokuz kuşu yediği gibi, biz de kavgada, o kadar uzun yıllar geçireceğiz. Sonra, onuncu yılda geniş şehri alacağız.»

İşte Kalhas böyle söylemişti ve bugün dediği gerçek çıkıyor. Haydin, güzel dolaklı Ahaylılar, burada, az daha kalınız: Priam'ın güzel şehrini almamız mukadderdir.

Odysseus böyle deyince, Argoslular yüksekten haykırdılar. Gemiler yankılandı. Tanrısal Odysseus'ün öğüdünü hepsi birden alkışlıyordu. Bunun üzerine Nestor, ihtiyar savaş arabaları sürücüsü, söz alarak şunları söyledi:

— Çocuklar, kavgadan hiçbir şey anlamıyan küçük çocuklar gibi oturmuş, boyuna nutuklar söylüyorsunuz. Dönmek isteyenlere soruyorum, söylesinler bana: Aramızda geçmiş olan yeminler, andlaşmalar ne olacak? Bütün tasarlanan şeyler, tanrılara saçılan saf